

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC

Høst 2022

Forfatter(e): Frida Egenes

Kandidatnummer(e): 5040

Tittel: Inkludering av flerspråklige barn i barnehagen

Fag:
Barns utvikling, lek og læring

Hoved begreper i oppgaven : Inkludering, mangfold

Stavanger

.....04/01/2023.....
dato/år

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven handler om hvordan pedagogiske ledere arbeider med inkludering av flerspråklige barn. Jeg har valgt å bruke kvalitativt forskningsintervju for å besvare min valgte problemstilling. Oppgavens innhold og besvarelse er tett knyttet sammen med de empiriske funnene jeg har gjort i mine intervjuer med informantene. Jeg intervjuet to personer hvor begge var i stilling som pedagogisk leder.

Problemstillingen jeg har valgt er «Hvordan arbeider pedagogiske ledere for å inkludere flerspråklige barn?». Ut ifra denne problemstillingen så ønsker jeg å forske på hvordan pedagogiske ledere arbeider med denne problemstillingen generelt på avdelingen, og viktigheten rundt dette arbeidet, da særlig for det flerspråklige barnet.

Abstract

This bachelor's thesis is about how educational leaders work with the inclusion of multilingual children. I have chosen to use qualitative research interviews to answer my chosen problem. The assignment's content and answers are closely linked to the empirical findings I have made in my interviews with the informants. I interviewed two people, both of whom were in the position of educational leader.

The problem I have chosen is "How do educational leaders work to include multilingual children?". Based on this problem, I want to research how educational leaders work with this problem in general in the department, and the importance of this work, especially for the multilingual child.

Forord

Bacheloroppgaven er skrevet under barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Stavanger, og handler om inkludering av flerspråklige barn i barnehagen. Hele prosessen med å skrive denne bacheloroppgaven har vært krevende, men det har også vært svært spennende og lærerikt. Jeg har virkelig fått utfordret meg selv, hvor jeg sitter igjen med rike erfaringer.

Jeg ønsker å takke min veileder Sara Esmaeli for gode tilbakemeldinger og verdifull kritikk. Videre så vil jeg takke de to pedagogiske lederne som tok seg tid og stilte opp til intervju.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling	4
1.2 Oppgavens disposisjon.....	5
2.0 Teori	5
2.1 Mangfold og Inkludering.....	5
2.2 Ressursorientert og problemorientert tilnærming til mangfold	6
2.3 Foreldresamarbeid.....	6
2.4 Musikk	7
2.5 Morsmålet.....	8
2.6 Trygghet	8
3.0 Metode	9
3.1 Valg av metode	9
3.2 Valg av informanter	9
3.3 Forskningsetiske refleksjoner.....	9
3.4 Metodiske utfordringer.....	10
3.5 Reliabilitet	10
4.0 Analyse	10
4.1 Det viktige foreldresamarbeidet.....	11
4.2 Det å bruke musikk.....	12
4.3 En barnehage for alle med mangfold som ressurs.....	12
4.4 Trygghet	13
4.5 Den hverdagslige inkluderingen	13
5.0 Drøfting	14
5.1 Foreldresamarbeid.....	14
5.2 Musikk	15
5.3 Mangfold som ressurs	16
5.4 Tryggheten i barnehagen	17
5.5 Inkludering i hverdagen.....	18
6.0 Avslutning	18
Litteraturliste	20
Vedlegg 1: Intervjuguide	21
Vedlegg 2: Samtykkeskjema	22

1.0 Innledning

Temaet jeg har valgt for denne bacheloroppgaven er inkludering med fokus på flerspråklige barn. Problemstillingen jeg har valgt er «Hvordan arbeider pedagogiske ledere for å inkludere flerspråklige barn?». I denne oppgaven kommer jeg til å gå en del inn på foreldresamarbeid, noe som jeg har forstått er en viktig del i arbeidet med inkludering. Videre så har jeg valgt å også ha noe fokus på musikk i denne oppgaven, dette er fordi jeg i praksis har sett hvordan musiske aktiviteter kan være en fin måte å inkludere alle på, hvor alle kan være med uansett forutsetninger. Jeg kommer også til å gå inn på hvordan personalets holdninger og verdier spiller en rolle for inkluderingen, dette er fordi jeg mener at våre holdninger og verdier gjenspeiles i det arbeidet vi gjør. Jeg har i denne oppgaven valgt å bruke Larsen & Slåtten sin definisjon av mangfold, da de snakker om mangfold generelt i samfunnet, noe jeg mente var relevant for min oppgave. Når det kommer til inkluderingsbegrepet så valgte jeg Ivar Morken sin definisjon, nettopp fordi han snakker om inkludering også generelt, ikke bare i barnehagen.

1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

På bakgrunn av at jeg ønsker å gå inn på hvordan pedagogiske ledere arbeider med inkludering, har jeg kommet frem til følgende problemstilling «Hvordan arbeider pedagogiske ledere for å inkludere flerspråklige barn?».

Jeg bestemte meg for å fokusere på inkludering av flerspråklige barn, og i forhold til dette hvordan kan vi i barnehagen tilrettelegge for at alle barn daglig skal bli inkludert og oppleve glede og fellesskap blant annet ved å delta i forskjellige aktiviteter. Grunnen til at jeg har valgt å skrive om dette, er etter nesten tre år med praksiserfaringer hvor jeg har observert ulike og forskjellige måter å arbeide med inkludering av flerspråklige barn på. Jeg har hatt veiledninger med praksislærere hvor de har uttrykt forskjellige synspunkter og arbeidsmåter. Dette var et tema som jeg syntes var spennende, og ønsket å finne ut mer om. Jeg har valgt i denne bacheloroppgaven å ha et bredt tema, hvor det ikke er fokus på et bestemt område som for eksempel lek. Grunnen til dette er at jeg ønsket å finne ut hvordan de pedagogiske lederne forholder seg til problemstillingen generelt i løpet av barnehagehverdagen, og hva de ser på som viktig i arbeidet med inkludering av flerspråklige barn.

Jeg mener at inkludering og mangfold er, og kommer alltid til å være et aktuelt tema, både når det gjelder generelt i samfunnet, men også spesielt i barnehagen. Dette er fordi at jeg tenker at det er viktig for alle barn å bli inkludert og bli kjent med samfunnet så tidlig som mulig i livet slik at alle barn får de beste mulighetene og forutsetningene for en god start på livet. Videre så

mener jeg at hvis barn i barnehagen omgis av en inkluderende atmosfære, vil barna også vokse opp med å selv være inkluderende overfor andre i fremtiden.

I de aller fleste barnehagene i Norge i dag så finner vi et språklig og kulturelt mangfold. Sjøvik hevder at en barnehage skal være et sted hvor alle barn skal føle seg verdsatt, kjenne på omsorg og få anerkjennelse og identitetsbekreftelse. Alle barn er likeverdige, og dette må barnehagen jobbe med for å synliggjøre. En forutsetning for at barnehagen skal være en inkluderende barnehage, er at personalet ser på det språklige og kulturelle mangfoldet som en ressurs, og at dette mangfoldet da kan bidra til noe positivt for hele barnegruppen (Sjøvik, 2020, s. 38). I forhold til dette så mener jeg at det er spesielt positivt at resten av personalet er med på planlegging og tilrettelegging på avdelingen, slik at alle kan være med på å arbeide for inkludering og et godt fellesskap.

1.2 Oppgavens disposisjon

Oppgaven består av 6 kapitler; Innledning, Teori, Metode, Resultater, Drøfting og Avslutning. Teorikapitlet består av en gjennomgang av relevant teori for min valgte problemstilling. I metodekapitlet presenterer jeg valg av metode, valg av informanter og forskningsetiske refleksjoner. I kapitlet funn presenteres intervjuene med informantene, etterfulgt av et drøftingskapittel hvor jeg drøfter funnene opp mot teori. Til slutt avsluttes oppgaven med en oppsummering av sentrale funn.

2.0 Teori

2.1 Mangfold og Inkludering

I følge Larsen og Slåtten er mangfold «forskjellighet» eller «sammensatthet», og at det handler om variasjoner og heterogenitet i samfunnet. Begrepet heterogenitet dreier seg om de ulikhetene vi møter i et samfunn (2019, s. 51). Forskjellene og variasjonene som det snakkes om innenfor mangfold er sosial klasse, kultur, etnisitet, religion, livssyn, kjønn, seksuell orientering, funksjonsnivå, alder og ansiennitet. Når det gjelder inkluderingsbegrepet under mangfold, handler dette også om å ha respekt for individers preferanser og interesser. Det dreier seg også om den enkeltes rettigheter, valgmuligheter og medinnflytelse (Morken, 2016, s. 175).

Sjøvik hevder at for at en barnehage skal være en inkluderende barnehage, må mangfold bli sett på som en ressurs, og ikke et problem. Videre så skal en barnehage være et sted for oppvekst og læring som er tilpasset alle barn, hvor inkludering da er et overordnet prinsipp. Her er det viktig at personalet har bevisste holdninger til de verdiene som barnehagen

formidler (Sjøvik, 2020, s. 38). Rammeplanen for barnehagen sier at «Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt». Videre sier Rammeplanen at «Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Morken definerer inkludering som en ideologisk målsetting om at alle skal være med. Inkludering handler om å bryte ned skiller mellom mennesker, om samliv og mellommenneskelige relasjoner preget av gjensidig forståelse, likeverdig deltakelse, tilhørighet og sosial forankring samt respekt og fellesskap på tvers av ulikhet (2016, s. 165).

Inkludering handler om muligheten til å være sosial sammen med andre og aktivt delta i aktiviteter og læring. Nåtidens barnehager skal være en oppvekst- og læringsarena tilpasset alle barn, altså barnehagen skal være et inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barnet (Sjøvik, 2020, s. 41).

2.2 Ressursorientert og problemorientert tilnærming til mangfold

En problemorientert tilnærming til mangfold går ut på at man ikke tar utgangspunkt i barn og foreldres språklige og kulturelle bakgrunn. Her vil språklig og kulturelle ressurser som ikke oppfattes som det norske, bli ignorert (Gjervan & Andersen, 2012, s. 63). En ressursorientert tilnærming innebærer at språklig, kulturell og religiøs variasjon inkluderes i pedagogiske planer, organisering og innholdet i hverdagen (Gjervan & Andersen, 2012, s. 67).

2.3 Foreldresamarbeid

Begrepet foreldresamarbeid defineres i følge Glaser som et samarbeid mot felles mål for barnets beste (2019, s. 67). Det forutsettes for et vellykket foreldresamarbeid at personalet i barnehagen har holdninger, respekt og forståelse for at foreldre er ulike. Videre understrekes viktigheten av faglig kompetanse, og det å kunne forholde seg profesjonell i møtet med foreldrene. Dette handler om å kunne opptre tolerant, fordomsfri, sensitiv, fleksibel og anerkjennende (Glaser, 2019, s. 17).

Barns utvikling er tett knyttet til foreldrenes tillitt og trivsel i barnehagen. Derfor er det i følge Glaser viktig å ha et godt samarbeid med foreldrene. Glaser påpeker at for små barn så vil hjemmet og barnehagen utgjøre helheten i livet deres. Ved hjelp av et godt samarbeid kan denne helheten og overgangen bli ivaretatt på en sikrere måte (2019, s. 19). Forskning (Clarke-Stewart & Allhusen, referert i Glaser, 2019, s. 20) viser at involveringen av foreldrene har en betydelig innvirkning på barnets trivsel og utvikling i barnehagen. Det er også viktig at foreldrene er klar over at barnets utvikling og trivsel også er deres ansvar, ikke

bare barnehagens. Det er altså et felles ansvar mellom barnehagen og foreldrene. I forhold til dette så understrekes viktigheten av et tett og stabilt samarbeid (Glaser, 2019, s. 59).

Barna, familiene deres og de som jobber i barnehagen er forskjellige ut fra nasjonalitet, livssyn og sosiokulturelle verdier. Barnehagen skal være en støtte for foreldrene, og bør ideelt sett ha en såkalt fenomenologisk tilnærming. En fenomenologisk tilnærming dreier seg om å sette seg inn i familiens livssituasjon. Barnehagen har mye erfaringer og kunnskaper som er utviklet i sin egen profesjon, mens foreldrene kan ha andre kunnskaper og erfaringer innenfor sine familiesystem. Det kan være spesielt utfordrende hvis dette avviker mye fra vår egen (Glaser, 2019, s. 69). Derfor er det viktig at barnehagen møter foreldre med respekt og er anerkjennende overfor foreldrene og deres kultur, livssyn og sosiokulturelle verdier.

2.4 Musikk

I det pedagogiske arbeidet med barn med minoritetsbakgrunn, ligger det stor styrke i det å ta utgangspunkt i det som er felles. Musikk er noe som finnes i alle kulturer, og bruken av musikk vil være med på å danne et inkluderende fellesskap i barnehagen (Bergsland & Kvaran, 2021, s. 72). I følge Bergsland & Kvaran kan man ved å bruke musikk i barnehagen skape et fellesskap der man er en del av et «inkluderende vi». I dette fellesskapet får man prøve seg, spille og synge sammen, og ikke minst møte forskjellige kulturelle tradisjoner (Bergsland og Kvaran, 2021, s. 74).

Musikk kan i følge Angelo også knyttes opp mot danning (Sæther & Angelo, 2019, s. 125). I forhold til dette så er musikk noe som kan være med på å styrke barnets livskompetanse. Det vil si evnen til å klare seg selv i livet, det å kommunisere, håndtere problemer, å finne glede og føle mening i sin egen tilværelse (Marstal, referert i Sæther & Angelo, 2019, s. 125).

Angelo definerer danning som at et menneske er ikke noe man er, men noe man blir (Sæther & Angelo, 2019, s. 124). Ved å bruke musikk i barnehagen kan man skape kulturelle rammer som gir barna form til egen selvopplevelse. For barns identitetsutvikling er det viktig at barn lærer seg å respektere og verdsette andres kulturer, slik at dette kan være med på å skape dette inkluderende fellesskapet hvor alle er en del av det «inkluderende vi». Ved å da bruke musikk i det pedagogiske arbeidet i barnehagen vil man kunne bidra til at barna kan få oppleve at de er betydningsfulle og inkludert i fellesskapet. Videre så vil bruken av musikk i barnehagen være med på å styrke det sosiale samspillet både mellom barna, mellom voksen og barn, som igjen vil skape et inkluderende miljø (Bergsland & Kvaran, 2021, s. 75).

2.5 Morsmålet

Alle barn trenger et godt utviklet morsmål. Det har egenverdi og spiller en betydelig rolle i identitetsutviklingen og for at barna skal få leke og lære ut fra sitt aldersnivå. Det har også betydning for når barnet skal tilegne seg andrespråket. Barnehagen skal støtte bruken av de morsmålene som er representert i barnegruppen (Høigård, 2019, s. 144). Videre sier Rammeplanen for barnehagen at personalet skal «bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, og støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 24). Det at barnet har god beherskelse av morsmålet, har stor verdi for barnets identitet, trygghet og glede for egen kultur (Høigård, 2019, s. 145). Det er viktig for barn å ta vare på morsmålet, da det å miste morsmålet kan oppleves som å miste en del av egen identitet (Høigård, 2019, s. 140). I forhold til dette så er det viktig at personalet følger med på dette og passer på at de flerspråklige barna får mulighet til å bruke morsmålet sitt. Personalet i barnehagen må arbeide for å synliggjøre og anerkjenne de språkene som er representert i barnegruppen, og i forhold til dette ha et tett samarbeid med foreldrene. Dette kan blant annet være at foreldrene lærer personalet ord og begreper på det aktuelle språket, hvor da disse ordene og begrepene kan bli lært videre til hele barnegruppen. Høigård hevder at det at hele barnegruppen lærer seg ord og begreper på hverandres språk, gjør at barna blir kjent med hverandres språk og kulturer, hvor da disse ordene blir et felleseie i barnegruppen. Det er ikke noe som er «vårt» i motsetning til «deres» (Høigård, 2019, s. 146).

2.6 Trygghet

For alle barn er relasjonen til omsorgspersonene avgjørende for utviklingen deres. Barnehagen må derfor skape og opprettholde gode tilknytningsforhold (Abrahamsen, 2018, s. 24). Det å ha et følelsesmessig bånd til en omsorgsperson kan være med på å forme barns indre mentale strukturer. Disse indre strukturene er viktige byggesteiner for personlighetsutviklingen (Bowlby, referert i Abrahamsen, 2018, s. 44). I forhold til dette så har det stor betydning for et barn å oppleve trygge, følelsesmessige bånd til en omsorgsperson i barnehagen. Barna vil se på omsorgspersonen som en person som er der for dem, som lytter og ser dem. Videre vil dette føre til at barna kan utvikle et positivt selvbilde som vil være et godt utgangspunkt for videre relasjonsutvikling både i og utenfor familien (Abrahamsen, 2018, s. 44). I følge Bowlby er et sentralt trekk ved barns omsorgspersoner at de representerer en trygg base for barna som utgangspunkt for lek og utforskning. Det er viktig at en omsorgsperson tar hensyn til barnets tempo, at man ikke presser barnet inn i situasjoner som barnet ikke er helt klar for (Abrahamsen, 2018, s. 55).

3.0 Metode

En metode er en fremgangsmåte som hjelper oss til å løse problemer og finne frem til ny kunnskap (Vilhelm Aubert, referert i Dalland, 2021, s. 53). Metoden sier noe om hvordan vi bør gå frem for å fremskaffe kunnskap. Vi har kvalitativ og kvantitativ metode, hvor den kvalitative metoden dreier seg om å innhente informasjon ved bruk av observasjon eller intervjuer (Dalland, 2021, s. 53-55).

3.1 Valg av metode

Metoden jeg har valgt for denne bacheloroppgaven er kvalitative intervjuer. Kvalitativt forskningsintervju er en metode hvor man forsøker å forstå noe sett ut fra intervjupersonens side. Målet her er å skape mening og forståelse som igjen fører til kunnskap (Dalland, 2021, s. 68). Jeg intervjuet to personer som begge hadde stilling som pedagogisk leder i to forskjellige barnehager. På forhånd utarbeidet jeg en intervjuguide som jeg brukte under hele intervjuet. Grunnen til at jeg valgte kvalitativt forskningsintervju var fordi det var denne metoden jeg mente ville gi meg et sikrere grunnlag for besvarelsen min, i tillegg til muligheten for å få et bredere og lengre svar fra informantene.

3.2 Valg av informanter

Når man skal velge informanter, kan man enten velge tilfeldig eller ta et strategisk valg hvor man oppsøker mennesker som har spesifikke kunnskaper (Dalland, 2021, s. 79). I denne oppgaven ble det tatt et strategisk valg, informantene ble valgt på grunn av stillingen sin som pedagogisk leder. Jeg tok kontakt med barnehagene på mail, hvor jeg presiserte at jeg ønsket å intervju pedagogiske ledere med relevante kunnskaper og erfaringer i forhold til min problemstilling.

De to informantene jeg intervjuet var to kvinner, begge var utdannet barnehagelærer og hadde flere års erfaring i stillingen som pedagogisk leder. Grunnen til at jeg valgte nettopp disse to pedagogiske lederne, var fordi jeg hadde blitt anbefalt dem fra medstudenter. De jobbet i to forskjellige barnehager. I forkant av intervjuet så tilbød jeg begge informantene om å få tilsendt intervjuguiden, men ingen av dem valgte å få den tilsendt på forhånd. Svarene jeg fikk under intervjuene gikk mye ut på det samme, begge hadde gode og utfyllende svar.

3.3 Forskningsetiske refleksjoner

I følge Dalland så dreier forskningsetikk seg om normer og verdier, og hvordan man kan ivareta personvern og unngå at de som deltar i forskningen ikke blir skadelig gjort. Han hevder at etikken skal gi oss veiledning og grunnlag for vurderinger før vi gjennomfører (Dalland, 2021, s. 168). Når jeg var i dialog med informantene så var jeg opptatt av at de

skulle få god informasjon. Her sendte jeg blant annet over et informasjonsskriv og et samtykkeskjema slik at de skulle være forberedt på hva det ville innebære for dem å delta. Dette skrivet inneholdt også min taushetsplikt, informasjon om selve formålet, rettigheter og anonymisering av opplysninger. Da vi møttes til intervjuet, informerte jeg igjen at alt er anonymisert, og at de når som helst kan trekke intervjuet eller deler av intervjuet. Jeg presiserte også at om det var noen spørsmål som de ikke ønsket å svare på, så var det også helt greit.

Videre i bachelorbesvarelsen, vil jeg referere til svarene fra intervjuene som pedagog 1 og pedagog 2. I tillegg bruker jeg «hen», og ikke «han» eller «hun» i teksten. Dette skal sikre at informantene ikke skal bli gjenkjent.

I og med at lydopptak ikke var lov under intervjuet, så var det litt utfordrende å få notert ned alt som ble sagt. Jeg var opptatt av å ha blikk kontakt og ønsket å skape en god atmosfære mellom meg selv og informanten, derfor kunne det være litt vanskelig å få skrevet ned alt. Begge informantene hadde forståelse for dette, og vi stoppet gjerne opp litt slik at jeg kunne få notere ned nøyere.

3.4 Metodiske utfordringer

I et kvalitativt forskningsprosjekt så må man huske på å også være kritisk. På denne måten kan man bedre sikre kvaliteten på studiet (Dalland, 2021, s. 57).

3.5 Reliabilitet

Pålitelighet eller reliabilitet handler om det arbeidet jeg har presentert, er til å stole på. Dette er et viktig kriterium for selve kvaliteten på arbeidet (Dalland, 2021, s. 58). Som forsker i denne bacheloroppgaven så var det viktig at jeg holdt meg nøytral i intervjuene, at jeg ikke la egne tanker i svarene men at jeg skrev de ned slik som de ble sagt.

4.0 Analyse

Analysen er det som skal hjelpe til med å finne ut *hva* intervjuet forteller (Dalland, 2021, s. 94). Jeg vil ved hjelp av denne analysen belyse min problemstilling «*Hvordan kan pedagogiske ledere arbeide for å inkludere flerspråklige barn?*». I intervjuene med informantene så var det for så vidt mye likheter, men det var også noen forskjeller mellom informantene. For å analysere funnene som ble gjort i intervjuene, så leste jeg gjennom notatene fra intervjuene flere ganger. Jeg hadde også bakgrunnen til informantene i bakhodet, som hvor lenge de har jobbet i barnehage og vært i stillingen som pedagogisk leder.

4.1 Det viktige foreldresamarbeidet

Et av de viktigste funnene som kom frem av intervjuene var at begge informantene snakket mye om foreldresamarbeid, at dette er noe de ser på som en viktig forutsetning for barnets beste. Informantene hadde mye å fortelle om foreldresamarbeid, og det kom her frem mye viktig.

Da vi snakket om foreldresamarbeid i intervjuene så fortalte begge pedagogene at det er veldig viktig med en god og tett dialog med foreldrene. Pedagog 1 sier at når et nytt barn begynner i barnehagen så er det viktig for hen i starten å ha en så tett og jevnlig dialog som mulig slik at man kan bygge opp et trygt og tillitsfullt forhold til foreldrene. Videre sier Pedagog 1: «dette er særlig viktig nettopp for å kunne bli kjent med både foreldrene og barnet, og for å kunne gi barnet en best mulig start i barnehagen». Pedagog 1 legger til: «dette handler gjerne om det å få informasjon fra foreldrene om barnet, for eksempel hva barnet liker å gjøre på fritiden, hvilke bøker som leses hjemme eller andre interesser barnet har». Det kom også frem i intervjuet med pedagog 1 at «den gode dialogen med foreldrene er kjempe viktig, slik at foreldrene kan føle seg bekvemme med og stole på at de kan ta opp temaer og ting som opptar dem, selv om det skulle være kritikk».

Under begge intervjuene så fortalte pedagog 1 og pedagog 2 at de i samarbeid med foreldrene til barnet, inkluderte ord og begreper på det språket familien snakker, inn i blant annet samlingsstunder. Dette var for eksempel ord som «god morgen», «din tur», «takk», «vær så god». Pedagog 2 sier i intervjuet at hen har spurt foreldrene om de kan lage en liten liste med noen ord som kunne brukes i barnehagen. Denne listen brukte pedagog 2 til å lage et ark med både bilder og tekst, slik at barnegruppen i fellesskap kunne øve seg på å uttale ordene både på norsk og på det aktuelle språket. Pedagog 2 forteller at på denne måten så vil det kunne bidra til at det flerspråklige barnet vil bli sterkere i norsk, samtidig som det vedlikeholder morsmålet sitt. Videre så var disse ordlistene ofte ord eller setninger som var knyttet til månedstemaet i barnehagen. Pedagog 2 fortalte om at de en måned hadde et spesielt eventyr i fokus, som da var valgt i samarbeid med foreldrene til det flerspråklige barnet, hvor da mor til dette barnet kom i barnehagen og leste dette eventyret på sitt språk. Hen forteller videre at dette var en spesielt fin opplevelse både for barn og voksne, selv om man ikke skjønnte så mye av innholdet. Det viste seg at barnegruppen ble svært oppslukt og engasjerte av å lytte til et annet språk, hvor de underveis hadde spennende samtaler om hva ordene betydde. Pedagog 2 forteller at etter et møte med mor i etterkant så hadde hun fortalt hvor glad barnet hennes hadde vært når de kom hjem, og at det var en spesielt fin opplevelse for dem begge.

4.2 Det å bruke musikk

Noe av det begge pedagogene forteller om i intervjuene handlet om musikk. Det å aktivt bruke musikk i barnehagen var noe begge pedagogene så på som en viktig del i det pedagogiske arbeidet. De forteller også at de opplever at de flerspråklige barna har vært svært engasjerte i aktiviteter som har med musikk å gjøre. Pedagog 2 forteller om en gang hen hadde et barn på avdelingen som enda ikke snakket norsk: «dette barnet lekte som regel alene i starten, jeg forsøkte mange ganger å involvere de andre barna men det trakk seg som oftest unna etter en liten stund. Men så var det sånn at for hver gang vi sang sanger eller spilte instrumenter, så åpnet barnet seg mer og mer. Selv om barnet ikke kunne sangteksten på norsk, så sang det likevel for full hals og lo og tøyset sammen med de andre barna. Etter en liten stund så begynte dette barnet å også leke med de andre barna».

Pedagog 2 forteller i intervjuet at hen tolker det flerspråklige barnets engasjement i musikk aktivitetene som at det kommer av gleden av det gode fellesskapet som musikk ofte bringer frem. Her er det ingen individuelle prestasjoner, alle synger sammen i fellesskap og det er kun moro og lystbetont.

Som jeg nevnte tidligere så fortalte begge pedagogene at de hadde spurt foreldrene om lister med ord som kunne brukes i barnegruppen. Pedagog 1 fortalte i intervjuet at hen også hadde fått sangtekster av foreldrene til det flerspråklige barnet, både på det opprinnelige språket og oversatt til norsk. Pedagog 1 forteller: «Ved hjelp av denne kommunikasjonen og samarbeidet med foreldrene, kan hele barnegruppen både lære seg sanger og ord på det aktuelle språket, men også lære om hverandres kulturer».

4.3 En barnehage for alle med mangfold som ressurs

I intervjuene så stilte jeg spørsmålet «er resten av personalet med på planlegging og tilrettelegging?». Begge pedagogene svarer her at resten av personalet som oftest er med på dette, og at dette var viktig for at hele personalet skulle få kunnskap om barnet når det kom til språk, bakgrunn og barnets interesser. Begge pedagogene hadde i fokus at personalet skulle være informert og ha kunnskap om barnets ulike behov, forutsetninger og interesser. Videre ut ifra dette så legger pedagog 2 til at «jeg ser på det som veldig viktig å bruke ekstra tid på planlegging og tilrettelegging i samarbeid med resten av personalet, slik at alle har den nødvendige kunnskapen som ligger til grunn for barnets beste i barnehagen». Pedagog 2 fortalte også i intervjuet at det har forekommet at personalet har hatt en problemorientert tilnærming til kulturelt mangfold. Pedagog 2 forteller «det var en situasjon hvor vi hadde et avdelingsmøte hvor noen i personalet fortalte at det kom til å bli utfordrende fremover fordi

det begynner nye barn som ikke snakker norsk. Det kommer til å bli mye ekstraarbeid både i forhold til foreldre og barn, hvor det blir vanskelig å kommunisere».

Begge pedagogene fortalte i intervjuet at de ser på de flerspråklige barna som en ressurs og som et berikende tilskudd i hele barnegruppen.

Videre så forteller pedagog 1 og pedagog 2 at de har vært oppmerksomme på at de tilbyr barna diverse utstyr som leker, bøker og annet som alle barn kan gjenkjenne seg i. For eksempel dukker med flere hudfarger og eventyr fra ulike land.

4.4 Trygghet

Pedagogene nevner trygghet som en viktig forutsetning for barns trivsel i barnehagen. De forteller begge i intervjuene at de bruker mye tid på et nytt barn i starten, slik at barnet skal føle trygghet til en voksen. Pedagog 2 forteller at hen i starten gjerne er med det nye barnet i leken med andre barn, slik at barnet lettere kan bygge opp samme trygghet med de andre barna på avdelingen. Videre forteller pedagog 2 «det at barnet vet at jeg sitter ved det, at jeg er her for det, gjør at barnet opplever en trygghet og på den måten kan føle seg mer komfortabel med å involvere seg med de andre barna. Dette gjør at barnet blir kjent med de andre på en trygg måte, barnet skal ikke bli plassert helt alene med andre barn det ikke kjenner og på en måte bli overlatt til seg selv».

Pedagog 2 forteller også at det er viktig å også bruke mye tid på foreldrene i starten. Det at omsorgspersonen til barnet er på jobb under levering og eller henting er spesielt bra slik at foreldrene også danner kjennskap og trygghet til den personen som er rundt barnet deres i løpet av dagen. Pedagog 2 forteller videre at hen har opplevd at foreldre har virket skeptiske og nervøse når barnet deres skal starte i barnehagen. Dette har gjerne kommet av at familien nylig har flyttet til Norge, og ikke vet noe særlig om hvordan den norske barnehagen er og fungerer. Derfor er det viktig å bruke ekstra tid på foreldrene i starten, og informere dem så godt som mulig om hvordan praksisen er i norske barnehager. Pedagog 2 presiserer videre at: «samtidig er det viktig at barnehagen tar hensyn til familiens individuelle behov. Noen trenger kanskje lengre tid i starten enn andre og har andre behov».

4.5 Den hverdagslige inkluderingen

Pedagog 1 og 2 forteller også en del om inkluderingen i hverdagslige situasjoner i barnehagen. Pedagog 2 kommer med et eksempel hvor to barn som ikke hadde tilegnet seg norsk språket som hadde en tendens til å bare leke med hverandre:

«En dag etter utetiden så arrangerte jeg forhåndsbestemte lekegrupper. Dette gjorde jeg fordi jeg ønsket at disse to barna skulle øve seg på å også leke med de andre barna. Jeg satte disse to barna i forskjellige grupper, hvor begge disse gruppene hadde med seg en voksen de kjente godt. I starten så var begge barna litt tilbaketrukkne og holdt seg for det meste til den voksne. Men da den voksne satte i gang en felles lek som hen visste at dette barnet likte, tok det ikke lang tid før de flerspråklige barna var i god gang med å leke med de andre».

Pedagog 1 kommer med et annet eksempel: «i samlingsstunden før lunsj en dag så fikk alle barna fortelle noe om hva de hadde lekt med før lunsj. Barna fortalte etter tur, og hørte spent på hverandre. Da det var det flerspråklige barnet sin tur, fortalte og pratet hen i ett sett, selv om det ikke kunne så bra norsk enda. Det flerspråklige barnet forstod nok kanskje ikke helt hva det dreide seg om, og selv om resten av barnegruppen mest sannsynlig ikke forstod så mye av hva barnet sa, så er det ikke det som er viktig. Det som er viktig er at barnet skal få snakke på lik linje med de andre, selv om det er på et annet språk. På denne måten vil barnet føle seg som en del av hele gruppen».

Begge pedagogene forteller i intervjuene viktigheten av at alle barn daglig opplever å bli inkludert, både i arrangerte aktiviteter og hverdagslige aktiviteter. Pedagog 1 forteller videre at ved å inkludere barnet på denne måten så viser man hele barnegruppen at det flerspråklige barnet er likeverdig og er like mye med i fellesskapet. Videre så bidrar man til at hele barnegruppen får erfaringer og blir kjent med det flerspråklige barnet.

Videre i intervjuet med pedagog 2 så forteller hen viktigheten av å starte arbeidet med å støtte de minoritetspråklige barna tidligst mulig. Hen sier at dette er viktig nettopp for å gi barnet en best mulig start, og for å bidra til at barnet skal få en like god fremtid som de etnisk norske barna.

5.0 Drøfting

5.1 Foreldresamarbeid

Ut fra intervjuene så ser man at pedagog 1 og pedagog 2 har en del likheter i forhold til hvordan de arbeider med problemstillingen, det var her få variasjoner. Det som kom frem av begge informantene var viktigheten av et godt foreldresamarbeid, det å bruke musikk som en del av det pedagogiske arbeidet, betydningen av at barnet har en trygghetsrelasjon til en voksen, viktigheten av at barnet får bevare morsmålet sitt og betydningen av at personalet ser på mangfold som en ressurs, og inkludering i de dagligdagse situasjonene. Begge informantene kom med gode eksempler innenfor temaene, hvordan de for eksempel tar i bruk foreldresamarbeidet og bruker musikken.

Som det kommer frem i teoridelen, så vil hjemmet og barnehagen utgjøre helheten i livet til små barn. Og ved hjelp av et godt foreldresamarbeid så kan denne helheten bli ivaretatt på en sikrere måte (Glaser, 2019, s. 19). Som jeg forstår det, så kan konsekvensene av et svekket samarbeid kan føre til mindre trivsel og gå ut over barnets utvikling i barnehagen. Ut ifra dette så er det nettopp viktig å sørge for et godt samarbeid med foreldrene. Som nevnt tidligere, så forteller begge informantene i intervjuene at de har bedt foreldrene om lister med ord eller sanger som kan brukes i barnehagen. Det at foreldrene kom med både ord, sangtekster og eventyr gjorde at barnet også kunne føle på tilhørighet og anerkjennelse i barnehagen. På denne måten så vil det bidra til at det flerspråklige barnet vil bli sterkere i norsk, samtidig som det vedlikeholder morsmålet sitt. Dette henger sammen med det som Høigård forteller om, at barnehagen skal støtte bruken av de morsmålene som er representert i barnegruppen (2019, s. 144), og det som står i Rammeplanen «personalet skal bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, og støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 24). Videre så var det lesestunden i barnehagen til pedagog 2, hvor mor til det ene barnet kom og fortalte eventyr for barna på sitt språk. Dette førte til at hele barnegruppen fikk en spesiell og fin opplevelse, og at dette barnet hadde følt på stor glede og stolthet over dette. Det at barnehagen og moren til dette barnet samarbeidet om dette, er en spesielt fin måte å vise anerkjennelse og inkludering overfor moren og barnets kulturelle bakgrunn. Det at begge pedagogene forteller at de begge har samarbeid med foreldrene hvor deres språk blir inkludert inn i barnehagehverdagen kan knyttes til det Høigård skriver om anerkjennelse av språk. Alle barn trenger anerkjennelse og identitetsbekreftelse ved at noe som betyr noe for dem, blir verdsatt (Høigård, 2019, s. 146). Det at begge pedagogene viser interesse for de språkene som er representert i barnegruppen, og inkluderer hele barnegruppen inn i dette, viser nettopp at de anerkjenner språket og kulturen til det flerspråklige barnet. Det henger også sammen med det jeg har skrevet om i teorikapittelet om foreldresamarbeid, der Glaser forteller om at det å involvere foreldre har en betydelig innvirkning på barnets trivsel og utvikling i barnehagen. Glaser forteller videre at for små barn så vil hjemmet og barnehagen utgjøre helheten i livet deres, og denne helheten kan ivaretas på en bedre måte med et godt samarbeid med foreldrene (Glaser, 2019, s. 19-20).

5.2 Musikk

Pedagog 1 og 2 forteller om bruken av musikk som en viktig del i barnehagen. Det kommer her frem at under musiske aktiviteter så viser barna et høyt engasjement, og at dette er aktiviteter de trives med. Den felles gleden som gjerne oppstår under musiske aktiviteter, vil danne et fellesskap som føles trygt og hvor alle kan føle seg som en del av det som Bergsland

& Kvaran omtaler som det «inkluderende vi» (2021, s. 75). Det som også kommer frem i intervjuene var at begge pedagogene hadde sunget sanger som de hadde fått av det flerspråklige barnets foreldre sammen med hele barnegruppen. Her kommer vi igjen inn på foreldresamarbeidet, og betydningen av å involvere foreldrene i barnehagens hverdag og innhold (Glaser, 2019, s. 20). Som pedagog 1 forteller i intervjuet om at det å samarbeide med foreldrene om for eksempel sangtekster som kan synges i barnehagen, så vil barnegruppen bli kjent med hverandres kulturer i tillegg til å lære seg sanger og ord på det aktuelle språket. Dette er noe som vil bidra til et sterkt mangfold og et inkluderende fellesskap. Dette underbygges av det jeg har skrevet i teorikapittelet om musikk, hvor Bergsland & Kvaran forteller om viktigheten av at barn lærer seg å respektere og verdsette andres kulturer, fordi dette vil da være med på å skape dette inkluderende fellesskapet hvor alle er en del av det «inkluderende vi» (2021, s. 75).

Pedagog 2 fortalte om det ene barnet som enda ikke snakket norsk, som sjeldent deltok i lek og andre aktiviteter med de andre barna. Men under musikkksamlingene så var dette barnet svært ivrig og engasjert. Dette kan tyde på at barnet føler seg mer komfortabel i slike musikk aktiviteter, at det bringer frem en lyst og glede hos barnet som gjør at det våger å delta sammen med resten av barnegruppen. Det å synge sanger sammen er ikke noe som krever noe, og selv om barnet ikke kan språket så kan det likevel være med på å synge, dette er også noe som vil være med på å bidra til barnets tilegnelse av det norske språket. Dette henger sammen med det Bergsland & Kvaran forteller om, at det å bruke musikk i barnehagen vil være med på å danne et inkluderende fellesskap (2021, s. 72). Høigård forteller også at barn blir ofte lett engasjerte i musiske aktiviteter, det er ikke så farlig om barna ikke har kommet så langt i språkutviklingen sin, de kan likevel delta. Ved bruk av rim, regler og sangleker kan vi skape et inkluderende fellesskap gjennom gleden av rytmer, bevegelser og ord (Høigård, 2019, s. 168).

5.3 Mangfold som ressurs

Som det kom frem i intervjuene så fortalte begge pedagogene at resten av personalet på avdelingen er med på planlegging og tilrettelegging, og at dette var viktig for at personalet skulle få den nødvendige kunnskapen om barnet i forhold til behov, forutsetninger og interesser. I forhold til dette så tenker jeg også at dette er viktig, at personalet absolutt bør være med på planlegging og tilrettelegging, nettopp for at resten av personalet også skal kunne få et helhetlig bilde av barnet og deretter kunne legge til rette på best mulig måte. Videre så forteller de at de ser på de flerspråklige barna som en ressurs og som et berikende tilskudd i barnegruppen. Dette viser at pedagogene har en ressursorientert tilnærming til

mangfold, det at språklig, kulturell og religiøs variasjon inkluderes inn i barnehagen (Gjervan & Andersen, 2012, s. 68). Dette vises også tydelig da begge pedagogene forteller at de er oppmerksomme på at de tilbyr diverse leker, bøker og annet som flere barn kan gjenkjenne seg i. Det at barnehagen har utstyr som ulike barn kan identifisere seg med, er viktig for barnas selvbilde og identitetsdanning. Det gjør at barna kan få bekreftelse overfor seg selv og oppleve erfaringer og kunnskaper som relevante og verdifulle (Gjervan & Andersen, 2012, s. 68).

Pedagog 2 fortalte i intervjuet om at hen har opplevd at en i personalet har vist negativitet overfor arbeidet med flerspråklige barn. Dette kan da tyde på at denne personen har hatt en problemorientert tilnærming til mangfold. Denne holdningen kan føre til at personalet ikke gir barn med minoritetsbakgrunn de samme mulighetene til mestring og utvikling som barn med majoritetsbakgrunn. Den manglende anerkjennelsen av barns språklige og kulturelle kompetanse kan få negative konsekvenser for barnas muligheter til mestring, læring, trivsel og utvikling i barnehagen. Dette kan ofte komme av manglende kompetanser blant personalet (Gjervan & Andersen, 2012, s. 63-64). Videre så påpeker Larsen & Slåtten at for at personalet skal kunne møte alle barna på en likeverdig måte, uansett forutsetninger, er det viktig at personalet har kunnskaper, holdninger og erfaringer slik at de har evne til å håndtere de utfordringer som kan oppstå (Larsen & Slåtten, 2019, s. 114).

5.4 Tryggheten i barnehagen

I intervjuene så nevner begge informantene trygghet. Pedagog 2 fortalte at det er viktig å bruke ekstra tid på et nytt barn i starten, slik at det kan kjenne på en trygghet til de voksne og etter hvert den samme tryggheten til de andre barna.

Dette henger sammen med det jeg har skrevet om i teorikapittelet under trygghet, at det har stor betydning for et barn å oppleve trygge bånd til en omsorgsperson i barnehagen. Og det at dette kan føre til at barna kan utvikle et positivt selvbilde som vil være et godt utgangspunkt for videre relasjonsutvikling (Abrahamsen, 2018, s. 44). Pedagog 2 fortalte om at hen i starten gjerne sitter sammen med barnet i starten for at barnet skal føle seg trygg, at barnet ikke med en gang bare blir plassert sammen med de andre barna alene. Dette tyder på at pedagog 2 er oppmerksom på at barnet skal føle seg komfortabel i barnegruppen før det for eksempel blir plassert i en lekegruppe uten den voksne som det kjenner best. Dette kan knyttes til det som Abrahamsen påpeker, at det er viktig at omsorgspersonen tar hensyn til barnets tempo, slik at man ikke presser barnet inn i situasjoner som barnet ikke er helt klar for (Abrahamsen, 2018, s. 55).

Videre så fortalte pedagog 2 at det også i starten er viktig å bruke tid på foreldrene, slik at foreldrene også kan få kjennskap og føle på trygghet. Det kommer også frem at noen foreldre har vært skeptiske når barnet deres skal starte i barnehagen. Det at barnehagen da bruker ekstra tid på foreldrene i starten, informerer dem om barnehagen, og at barnehagen også får informasjon om barnet og familiens behov og forutsetninger.

Her kommer vi igjen inn på foreldresamarbeid, foreldrene skal oppleve trygghet og føle at de har en person i barnehagen som de kan henvende seg til. Barnehagen skal være en støtte for foreldrene og må kunne sette seg inn i familiens livssituasjon (Glaser, 2019, s. 69).

5.5 Inkludering i hverdagen

Som informantene fortalte i intervjuene, så er den hverdagslige inkluderingen svært viktig. Det gjelder ikke bare inkludering i organiserte aktiviteter, men også i garderoben, i frileken, i lunsjtiden osv. Eksemplet som pedagog 1 fortalte om, at alle barna i samlingsstunden fortalte hva de hadde lekt med før lunsj, hvor det flerspråklige barnet kanskje ikke helt forstod hva det dreide seg om, men pratet i ett sett likevel. Dette viser at det flerspråklige barnet blir inkludert og får mulighet til å delta på lik linje med alle andre. Som Sjøvik forteller om inkludering, at inkludering handler om muligheten til å være sosial med andre og aktivt delta i aktiviteter (Sjøvik, 2020, s. 41). Dette eksemplet kan også knyttes til det som Høigård skriver om. Betydningen av at flerspråklige barn får glede, opplevelser og utviklingsmuligheter som ofte ligger i samtaler der de får undre seg, resonnerer, argumenterer, fantasere og fortelle. Her kommer vi også inn på det med morsmålet, barnet trenger absolutt ikke vente til det har tilegnet seg norsk språket med å delta i slike situasjoner (Høigård, 2019, s. 146).

Som pedagog 2 forteller i intervjuet om at for å gi barnet en best mulig start i barnehagen, så er det viktig å starte arbeidet med å støtte de minoritetsspråklige barna tidligst mulig. Hen forteller også her at dette kan bidra til å gi barnet en like god fremtid som de etnisk norske barna. Dette underbygges av det som står i rammeplanen om tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet: «Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

6.0 Avslutning

I denne oppgaven så har jeg forsket på problemstillingen «Hvordan arbeider pedagogiske ledere for å inkludere flerspråklige barn?». Det som jeg fant ut i løpet av denne bacheloroppgaven var at foreldresamarbeidet er helt grunnleggende. Begge pedagogene snakker om dette i intervjuene, at dette er til stor hjelp for å kunne inkludere barnets kulturelle

og språklige bakgrunn inn i barnehagen. Som det kommer frem i teoridelen og drøftingsdelen så utgjør barnehagen og hjemmet helheten i barnets liv, og derfor er samarbeidet med foreldrene en forutsetning og svært verdifullt. Det som også kommer frem av studien er bruken av musikk i barnehagen. Musiske aktiviteter er noe som byr opp til et inkluderende fellesskap, alle kan delta uavhengig om de kan norsk eller ikke. Det at personalet ser på det språklige og kulturelle mangfoldet som en ressurs og ikke et problem, er avgjørende for at alle barn skal få like muligheter til mestring og utvikling. I forhold til dette så er det nødvendig at personalet har kunnskaper, holdninger og erfaringer slik at de kan ivareta alle barn på best mulig måte. Her er det viktig at pedagogisk leder inkluderer resten av personalet i planlegging og tilrettelegging på avdelingen, noe som kom frem i intervjuene. Selv om vi er bevisste på å inkludere de flerspråklige barnas språk og kultur inn i for eksempel musiske aktiviteter så er det viktig å også huske på de hverdagslige situasjonene i løpet av en barnehagehverdag. Dette kan være under påkledning, i lunsjen eller i samling. Det som kom frem her er at selv om det minoritetsspråklige barnet enda ikke snakker norsk, så må likevel barnet få delta på lik linje med de andre. For inkluderingen handler også om å få være sosial med andre og aktivt få delta.

Helt til slutt så vil jeg si at da jeg valgte dette temaet, så hadde jeg selv tanker og meninger om det. Dette var noe jeg selvsagt måtte legge til side, og forholde meg så nøytral som mulig når jeg møtte informantene til intervjuet og videre i prosessen. I selve intervjuene så var det spesielt utfordrende å skulle skape en trygg og god atmosfære i rommet da jeg var avhengig av å sitte å notere. Jeg forsøkte underveis å ha blikk kontakt med informantene da de fortalte, og dette kan da ha ført til at jeg mistet viktige ting som ble sagt under intervjuet. Ved å bruke den metoden jeg gjorde, så fikk jeg et større og brede innblikk i hvordan pedagogene forholder seg til temaet, ved at jeg kunne ha en muntlig samtale hvor de fortalte om sine erfaringer. Jeg mener at denne metoden var den beste å bruke til denne oppgaven, da det er lettere å få tak i flere forskjellige måter å arbeide med inkludering av flerspråklige barn på. Ved denne typen forskning på problemstillingen, så kan man få en bedre forståelse for eget fremtidig arbeid ved at man har fått tak i verdifulle erfaringer fra de pedagogiske lederne selv.

Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Oslo: Universitetsforlaget
- Bergsland, D.M & Kvaran, K. (2021). *Inn i Ringen: Et musikkpedagogisk utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage*. *BARN – Forskning om barn og barndom i Norden*. 2021 (2), s. 72-75.
<https://tidsskriftetbarn.no/index.php/barn/article/view/4717/7362>
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving*. (7.utg.). Gyldendal
- Gjervan, M. & Andersen, C.-E. (2012). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. (2.utg.). Cappelen Damm Akademisk
- Glaser, V. (2019). *Foreldresamarbeid: barnehagen i et mangfoldig samfunn*. (2.utg.). Universitetsforlaget
- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig* (4.utg.). Universitetsforlaget
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Larsen, A.K. & Slåtten, M.V. (2019). *En bok om oppvekst: samfunnsfag for barnehagelærere*. (5.utg.). Fagbokforlaget
- Morken, I. (2016). Inkludering. I Strand, T. (Red), *Pedagogiske fenomener: en innføring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Sjøvik, P. (Red). (2020). *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3.utg.). Universitetsforlaget
- Sæther, M. & Angelo, E. (2019). *Barnet og musikken: innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*. (3.utg.). Universitetsforlaget

Vedlegg 1: Intervjuguide

Bakgrunn:

1. Hvor mange år har du jobbet i barnehage?
2. Hvor lenge har du vært i stillingen som pedagogisk leder?

Begreper:

1. Hva betyr inkludering for deg?
2. Hva betyr flerspråklighet for deg? Eventuelt: hva tenker du når du hører ordet flerspråklighet?

Arbeidsmåte:

1. Har du erfaring med flerspråklige barn som enda ikke snakker norsk?
Oppfølgingsspørsmål: Hvis ja, hvordan arbeider du for inkludering av disse?
2. Hvordan arbeider du for inkludering av flerspråklige barn?
Oppfølgingsspørsmål:
 - Har du noen eksempler på konkrete situasjoner? For eksempel i lek, samlingsstund, i garderoben, i lunsjen, eller andre organiserte/ikke organiserte aktiviteter?
 - Har dere for eksempel noe på avdelingen som representerer det landet/kulturen som barnet kommer fra?
 - Markerer dere høytider fra den kulturen barnet kommer fra, slik som vi for eksempel markerer jul og påske?

Foreldresamarbeid:

1. Hva tenker du i forhold til foreldresamarbeid i denne settingen?
Oppfølgingsspørsmål:
 - Hvis begge foreldre ikke snakker norsk, bruker du tolk?
 - Har du noen gang opplevd at foreldre ikke har virket interessert i det arbeidet barnehagen gjør for barnet sitt?

Samarbeid med personalet:

1. Hvordan er samarbeidet med resten av personalet på avdelingen?
Oppfølgingsspørsmål:
 - For eksempel om en assistent har et særlig ansvar for barnet som ikke snakker norsk?
 - Er resten av personalet med på planlegging og tilrettelegging?

Avsluttende spørsmål:

Har du noe mer du vil tilføye?

Hei!

Vil du bli intervjuet vedrørende en bachelor-oppgave om inkludering av flerspråklige barn?

I dette skrevet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å forske på hvordan pedagogisk leder arbeider for å inkludere flerspråklige barn i barnehagen.

Intervjuet vil bestå av ca. 10 spørsmål, og vil vare i maks 60 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Prosjektdeltaker vil motta en intervjuguide med forskningsspørsmålene i forkant av intervjuet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta på grunn av din stilling som pedagogisk leder.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir intervjuet.

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks en time. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker som barnehagelærer er. Jeg vil ta notater fra intervjuet vårt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noe grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder, prosjektgruppe og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avsluttet forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 04.01.2023. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- Å få rettet personopplysninger om deg,
- Få slettet personopplysninger om deg
- Få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- Sendte klage til personvernombudet eller datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved student Frida Raaen Egenes.
- Email: fridaregenes@live.no

Med vennlig hilsen

Frida Raaen Egenes